

ФАКТОРИ РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Виконала:
студентка групи ОА-12
Резнік А.С.
Керівник: доц. Яковчук О.В.

ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Площа: **28748** кв.км (7 місце серед її 24 областей, і 8 місце — враховуючи АР Крим).

Населення: **1621207**

Густота населення: **56,29** осіб/кв.км.

Розташована у середній частині Лівобережної України. Більша частина області лежить у межах Придніпровської низовини та Полтавської рівнини. На півночі межує з **Чернігівською** та **Сумською**, на сході з **Харківською**, на півдні з **Дніпропетровською** та **Кіровоградською**, на заході з **Київською** та **Черкаською** областями України.

Протяжність території з півночі на південь **213,5** км, а із заходу на схід **245** км.

АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ

- До складу області входить:
- 25 районів (сільський районів),
  - 15 міст, з яких 5 обласного підпорядкування (Комсомольськ, Кременчук, Лубни, Миргород, Полтава) та 10 районного значення,
  - 21 селищ міського типу,
  - 1783 села,
  - 43 селища,
  - 21 селищних рад, 467 сільських рад.

Адміністративний центр — місто Полтава.

Полтавська область займає друге місце в Україні за кількістю сільських населених пунктів — 1826, на першому Львівська з 1850.

Найбільші міста обласного підпорядкування: Кременчук – 238,9 тис. чол., Лубни – 59,7, Комсомольськ – 57,7, Миргород – 46,8 тис. чол.

КРАЙНІ ТОЧКИ

Координати Полтавської області:

49° 00` 36`` пн. ш.; 34° 00` 33`` сх. д.

- ❑ південна — 48°44'36'' пн. ш, на лівому березі Дніпродзержинського водосховища, в Кобеляцькому районі, за 0,4 км вище старого гирла р. Оріль,
- ❑ північна — 50°33'18'' пн. ш., за 3,3 км на північ від села Білогорілка Лохвицького району,
- ❑ західна — 32°05'20'' сх. д., на лівому березі р. Гнила Оржиця, за 1 км від с. Смотрики Пирятинського району,
- ❑ східна — 35°29'33'' сх. д., за 1,5 км від с. Шевченка Карлівського району.

ІСТОРІЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ОСВОЄННЯ ТЕРИТОРІЇ

Попереднім адміністративним утворенням на території була Полтавська губернія, утворена 27 лютого 1802 року, що складалась із 10, згодом 12, а з 1803 року — 15 повітів. До початку ХХ ст. Полтавщина залишалася аграрною губернією з великим поміщицьким землеволодінням. 3 червня 1925 Полтавська губернія ліквідована.

22 вересня 1937 року утворена Полтавська область у складі 45 районів та двох міст.

АНАЛІЗ ГЕОМОРФОЛОГІЧНИХ УМОВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Основна геологічна структура, в межах якої розташована область, — Дніпровсько-Донецька западина та її схили.

Рельєф області рівнинний, вона лежить в межах Полтавської рівнини.

Одними з найпоширеніших несприятливих геоморфологічних процесів на Полтавщині є зсуви, абразія, ерозія та дефляція ґрунту.

Найвища точка поверхні +204м (вершина горба за 4км на південь від Крюківського району міста Кременчук). Цей горб називають „Деївською горою”. Найнижча точка поверхні Полтавщини (64м) – це берег Дніпродзержинського водосховища (середній уріз води в ньому).

МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННІ РЕСУРСИ

Закономірності поширення корисних копалин (мінерально-сировинних ресурсів) зумовлені геологічною будовою території. Усього в області розвідано біля 300 родовищ корисних копалин. За економічним потенціалом мінерально-сировинних ресурсів область займає **15 місце** в Україні.

Полтавська область посідає **6 місце** в Україні за покладами **торфу** (120 родовищ торфу).

Запаси **пісків** різної якості на Полтавщині складають 15 млн.т.

Окремо слід відзначити родовища **бішофіту**.

На Полтавщині виявлено 20 **джерел мінеральних вод**.

ТРАНСПОРТ

Загальна протяжність доріг області становить **1857,4 км**, на яких розташована 662 мостова споруда загальною довжиною 23,1 км. За протяжністю доріг місцевого значення область займає в Україні **4-те** місце. Щільність доріг становить **0,310 км/км²**

Залізничний транспорт Полтавщини по Україні займає **друге** місце в перевезенні вантажів і **третє** — в перевезенні пасажирів. Експлуатаційна протяжність залізниць на території області становить **853,4 км**. Щільність залізниць в розрахунку на **100 км² 2,96 км** (Україна — 3,8 км).

КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ТА АГРОКЛІМАТИЧНІ РЕСУРСИ

Клімат визначається розташуванням у помірному кліматичному поясі, тип — помірно-континентальний. Середня температура січня — **-3,7°C**, липня — **+21,4°C**, кількість опадів складає **580...480** мм/рік, що випадають переважно влітку у вигляді дощів.

Безморозні дні — **162-182**;

Безхмарні дні — **80-85**;

Сума активних температур (**вище 10°C**).

ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ

Загальна площа земельних ресурсів Полтавщини складає **2,875 млн. га**, з яких **2,183 млн. га** припадає на землі сільськогосподарського призначення (майже **78%**).

В ґрунтовому покриві області спостерігається переважання чорноземів, і опідзолених ґрунтів. Різні види чорноземів займають понад **92%** площі орних земель і **84%** всіх сільськогосподарських угідь території Полтавщини. У тому числі **2/3** площі орних земель становлять чорноземи типові.

Садівництво і виноградарство - 17,5%.

ВОДНІ РЕСУРСИ

Загальна площа земель, покритих водою становить **1 488 км²**, або **5,18%** від усієї території області. У тому числі: під штучними водоймами — **1 313 км²**, річками й струмками — біля **103 км²**, озерами — **51,4 км²**.

По території області протікає **146** річок загальною довжиною **5 101 км**; усі вони належать басейну Дніпра: ліві притоки — **Сула, Псел, Ворскла, Оріль**. На півдні та південному заході область омивають води **Кременчуцького та Дніпродзержинського водосховищ**.

57 озер загальною площею **51,4 км²**.

Поверхневий стік - **82 тис. м³**

Мережа вод - **(0,17 км/км²)**.

БІОЛОГІЧНІ РЕСУРСИ

Флора

Флора Полтавської області нараховує біля **2** тисяч видів різних систематичних груп рослин. Серед видів місцевої флори біля **1500** видів рослин з відділу покритонасінних, **3** види голонасінних, **16** видів папоротеподібних, **9** видів хвощів, **3** види плаунів, а також по **160** видів мохів і лишайників.

Фауна

Зустрічаються понад **400** видів хребетних тварин. Серед них близько **40-50** видів риб, **10** видів амфібій, **11** видів плазунів, понад **300** видів птахів (включаючи **150** видів, що гніздяться на території області, а також перелітних і зимуючих), **66** видів ссавців.

ЛІСОВІ РЕСУРСИ

Полтавщина належить до малолісних і лісо-дефіцитних областей України. Лісистість її території разом з чагарниками і лісосмугами на початку ХХІ століття становить **9,55% (274,6 тис. га)**. Середня лісистість України становить понад **15%**; світу — **29%**.

На території області основними типами лісів є широколистяні дубові (діброви) і хвойні соснові (бори).

РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- Види рекреації та туризму
  - курортно-лікувальний
  - культурно-розважальний
  - пізнавальний туризм
  - пішохідний туризм
  - водний туризм

Основою курортних ресурсів області є джерела мінеральних вод у Миргородському, Великобагачанському, Новосанжарському, Кременчуцькому, Хорольському районах.

На Полтавщині налічується 169 територій та об'єктів природно-заповідного фонду

ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Чисельність наявного населення в області на 1 серпня 2012р. становила **1472,5 тис. осіб**. Упродовж січня–липня 2012р. чисельність населення зменшилась на **4654** особи, що в розрахунку на 1000 наявного населення становило **5,4** особи.

Народжуваність у січні–липні 2012р. збільшилась порівняно з відповідним періодом 2011р. з **9,3** до **9,8** живонароджених у розрахунку на 1000 наявного населення, а смертність зменшилась з **16,9** до **16,7** особи.

СТРУКТУРА РОЗСЕЛЕННЯ

- Міське населення

- Питома вага міського населення **60,1%**, а середня щільність населення становить **53 чол. на км²**. В той же час 4 регіони області мають вищі показники питомої ваги міського населення: Кременчуцький (86,2%), Кіровоградський (82,1%), Котелевський (60,7%), Миргородський (58,2%)

сільське населення

Кількість сільського населення Полтавської області постійно зменшується, насамперед за рахунок зниження природного приросту населення, пов'язано із міграцією сільських жителів, переважно до міст. Зараз, кількість сільського населення у Полтавській області складає **41 %**

МІГРАЦІЙНА СИТУАЦІЯ

За I півріччя 2012 року населення Полтави зменшилося на **1368** осіб лише за рахунок міграції

За цей період до Полтави **прибуло 1585** осіб, **вибуло 2953** особи.

Зменшення населення за рахунок міграції спостерігалось також у Кременчуці (-88 осіб), Глобинському районі (-49 осіб) та Карлівському районі (-95). У всіх інших містах та районах спостерігався міграційний приріст населення. Найбільший міграційний приріст зафіксовано у Полтавському районі, де чисельність населення збільшилася на 336 осіб за рахунок міграції.

За січень-травень 2012 року приріст населення Полтавської області за рахунок міграції склав **434** особи.

Причому у міських поселеннях спостерігається міграційне скорочення (-50 осіб), а в сільській місцевості - міграційний приріст (+ **484** особи).

ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ

Демографічна ситуація в Полтавській області характеризується як кризова. Депопуляція супроводжується істотним погіршенням стану здоров'я, зниженням середньої очікуваності тривалості життя населення.

В даний час Полтавщина переживає найглибшу за всю історію демографічну кризу. **16 років** поспіль чисельність померлих перевищує чисельність народжених. Спостерігається певне зростання смертності на фоні дуже низького показника народжуваності.

Чисельність населення зменшилася за рахунок природного скорочення (**8549 осіб**) та міграційного скорочення населення (**121 особа**).

Вікова структура населення:

- до 18 р. – 14,6%;
- 18-59 р. – 59%;
- 60 + - 32%.

МОВНО-ЕТНІЧНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ

На території області проживають люди понад 75 національностей:

- українці - 90%;
- росіяни - 10%;
- білоруси - 0,5%;
- євреї - 0,4%;
- молдавани - 0,2%.

РЕЛІГІЙНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ

У Полтавській області діє більше **500** релігійних організацій різних віросповідань. Із усіх релігійних об'єднань в області найбільш численні громади Української православної церкви Московського Патріархату (УПЦ), усі вони практично рівномірно розподілені по території області. Друга за чисельністю громад - Українська православна церква Київського Патріархату.

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА СТРУКТУРА НАСЕЛЕННЯ

Перелік найпопулярніших посад у Полтаві (за інформацією сайтів з працевлаштування):

- менеджер;
- економіст;
- помічник економіста;
- менеджер з продажу;
- головний бухгалтер;
- юрист;
- продавець-консультант;
- торговий представник;
- кредитний контролер;

- технолог;
- аудитор;
- помічник юриста;
- бухгалтер;
- інженер;
- спеціаліст кредитного відділу;
- спеціаліст з торгівлі, продажу;
- перекладач;
- WEB-дизайнер.

ЕЛЕКТОРАЛЬНА СТРУКТУРА НАСЕЛЕННЯ

Кількість виборців у Полтавській області становить **1 210 077 осіб**. Найменший район за кількістю виборців – Чорнухинський (**10 601 виборець**). Найбільший – Полтавський район (**54 842 виборці**). Найбільше місто обласного значення за кількістю виборців – м. Полтава (**241 004**), найменше – м. Миргород (**32 997 виборців**).

Партійні списки:

1. Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина" - 30.13%
2. Партія регіонів - 21.9%
3. Політична партія "УДАР (Український Демократичний Альянс за Реформи) Віталія Кличка" - 18.46%
4. Комуністична партія України - 13.48%
5. Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода" - 7.94%

ВИСНОВОК

Нині Полтавщина – серед областей-лідерів за результатами аналізу соціально-економічного розвитку. Ефективно працюють промисловість та аграрний сектор.

У вищих навчальних закладах Полтавщини навчаються понад **40 тис.** студентів. Полтава поправу вважається університетським містом. Господарському розвитку області сприяє й вигідне економіко-географічне положення: вихід до Дніпра, розташування в центрі України, густа мережа залізничних та автомобільних шляхів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Головне управління статистики у Полтавській області;
2. ПНПУ | Географія Полтавщини;
3. Офіційний сайт Полтавської обласної ради;
4. Голік Ю.С., Ілляш О.Е. Екологія та здоров'я (інформаційно-аналітичні матеріали). Вип. 1. – Полтава, 2003;
5. Статистичний щорічник України за 2009 рік – Київ: Державний комітет статистики України, 2010.

